

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AUTORITETI I KONKURENCËS
KOMISIONI KONKURENCËS

Nr. 21/3 prot.

Tiranë, më 28.07.2022

VENDIM

NR. 906, DATË 29.07.2022

“Për mbylljen e procedurës së hetimit të thelluar në tregun ku ushtrojnë veprimtarinë SFJB”

Komisioni i Konkurrencës me pjesëmarrjen e:

Z.	Denar BIBA	Kryetar
Znj.	Adriana BERBERI	Anëtar
Znj.	Rezana KONOMI	Anëtar
Z.	Durim KRAJA	Anëtar

Në mbledhjen e tij të datës 29.07.2022, shqyrtoi çështjen me:

Objekti: Shqyrtimi i Raportit “Raporti i hetimit të thelluar në tregun ku ushtrojnë veprimtarinë Subjektet Financiare Jobanka”

Baza Ligjore: Neni 9, neni 24, shkronja (d), neni 43, neni 70 të ligjit nr. 9121, datë 28.07.2003 “Për Mbrojtjen e Konkurrencës”.

Komisioni i Konkurrencës, pas shqyrtimit të:

- Relacionit të Sekretarit të Përgjithshëm të Autoritetit të Konkurrencës;
- Raportit të hetimit të thelluar në tregun ku ushtrojnë veprimtarinë Subjektet Financiare Jobanka,

VËREN SE :

I. PROCEDURA E NDJEKUR

1. Komisioni i Konkurrencës me vendimin nr.712, datë 08.10.2020 “Për hapjen e procedurës së hetimit paraprak në tregun ku ushtrojnë veprimtarinë subjektet financiare jo banka”, ka vendosur hapjen e procedurave të hetimit paraprak në tregun ku ushtrojnë veprimtarinë subjektet financiare jo banka.
2. Me vendimin e KK nr.772, datë 11.02.2021 “Për hapjen e procedurës së hetimit të thelluar në tregun ku ushtrojnë veprimtarinë Subjektet Financiare Jobanka (SFJB)”, u vendos hapja

- e procedurës së hetimit të thelluar, për shkelje të mundshme të nenit 9 të ligjit nr. 9121/2003 “Për mbrojtjen e konkurrencës”, ndaj ndërmarrjeve:
- Fondi Besa SHA në tregun e kredisë;
 - Iute Credit Albania SHA në tregun e mikrokredisë;
 - Tirana Factoring & Lease SHA në tregun e faktoringut;
 - Mogo Albania SHA dhe Raiffeisen Leasing SHA në tregun e qirasë financiare
 - Unioni Financiar i Tiranës SHA në tregun e parasë elektronike, shërbimit të pagesave dhe transferimit të parave (kombëtare dhe ndërkombëtare).
3. Komisioni i Konkurrencës me vendimin nr. 799, datë 06.05.2021 “Rrëzimin e kërkesës së shoqërisë Fondi Besa SHA për shfuqizimin e vendimit nr. 772 datë 11.02.2021 ‘Për hapjen e procedurës së hetimit të thelluar në tregun ku ushtrojnë veprimtarinë Subjektet Financiare Jobanka (SFJB)’”, vendosi rrëzimin e kërkesës së ndërmarrjes Fondi Besa SHA.
4. Komisioni i Konkurrencës me vendimin nr. 798, datë 06.05.2021 “Rrëzimi e kërkesës së shoqërisë UFT SHA për shfuqizimin e vendimit nr. 772 datë 11.02.2021 “Për hapjen e procedurës së hetimit të thelluar në tregun ku ushtrojnë veprimtarinë Subjektet Financiare Jobanka (SFJB)”, ka vendosur rrëzimin e kërkesës së ndërmarrjes UFT SHA.
5. KK me vendimin nr. 797, datë 06.05.2021 “Rrëzimi i kërkesës së shoqërisë Iute Credit Albania SHA për rivlerësimin e vendimit nr. 772 datë 11.02.2021 “Për hapjen e procedurës së hetimit të thelluar në tregun ku ushtrojnë veprimtarinë Subjektet Financiare Jobanka (SFJB)”, ka vendosur rrëzimin e kërkesës së ndërmarrjes Iute Credit Albania SHA.
6. Gjatë procedurës së hetimit të thelluar u konstatua se nga ana e SFJB nën hetim, të dhënat lidhur me volumin e portofolit për vitet 2018, 2019 dhe 2020 për produktin qira financiare, rezultojnë të jenë të ndryshme nga të dhënat e administruara gjatë hetimit paraprak, fakt i cili bën që të ndryshojë struktura e tregut për ndërmarrjet në tregun e qirasë financiare. KK me vendimin nr. 838, datë 29.09.2021 “Për një shtesë në vendimin e Komisionit të Konkurrencës nr. 772, datë 11.02.2021 “Për hapjen e procedurës së hetimit të thelluar në tregun ku ushtrojnë veprimtarinë Subjektet Financiare Jobanka (SFJB)”, me qëllim realizimin e një analize të plotë të ndërmarrjeve të cilat operojnë në tregun e qirasë financiare, ka vendosur hapjen e hetimit të thelluar edhe për shoqërinë Raiffeisen Leasing SHA për të vlerësuar nëse ka shkelje të mundshme të nenit 9 të ligjit nr. 9121 “Për mbrojtjen e konkurrencës”, i ndryshuar.
7. Subjekt financiar jobankë është personi juridik që licencohet nga BSH, për të ushtruar një ose disa nga veprimtaritë financiare. Mbikëqyrja e SFJB në Shqipëri fillon që me procesin e licencimit dhe plotësimin e kriterëve për licencimin. Procesi i licencimit mbështetet në kuadrin ligjor dhe rregullator në fuqi. Banka e Shqipërisë është autoriteti përgjegjës për licencimin e SFJB, për të ushtruar veprimtaritë financiare të tilla si:
- Kredi dhënia;
 - Faktoringu;

- Qiraja financiare;
- Të gjitha format e pagesave dhe të transferimit të parave;
- Ofrimin e garancive dhe marrjen e angazhimeve;
- Këmbimi valutor;
- Shërbimet këshilluese, ndërmjetëse dhe shërbime të tjera ndihmëse për të gjitha veprimtaritë e përmendura më sipër.
- Licencimin e institucionit financiar të mikrokredisë;
- Licencimin e institucionit të parasë elektronike, ku ky subjekt mund të ushtrojë edhe një ose disa nga këto veprimtari:
 - të gjitha shërbimet e pagesave dhe të transferimit të parave;
 - Këmbimi valutor;
 - Shërbimet këshilluese, ndërmjetëse dhe shërbime të tjera ndihmëse për veprimtaritë financiare për të cilat është licencuar.

II. ANALIZA E KONKURENCËS

8. Përcaktimi i tregut përkatës është elementi kryesor i analizës së konkurrencës. Referuar nenit 3, pika 7, të ligjit nr. 9121/2003 “Për Mbrojtjen e Konkurrencës”, si dhe Udhëzimit nr. 76, datë 07.04.2008 “Për përcaktimin e tregut përkatës”, “*tregu përkatës përbëhet nga produktet që vlerësohen si të zëvendësueshme nga konsumatorët ose klientët e tjerë, për sa u përket karakteristikave, çmimit dhe funksionimit të tyre dhe që ofrohen ose kërkohen nga ndërmarrjet në një zonë gjeografike me kushte të njëjta konkurrence, zonë kjo e cila veçohet nga zonat e tjera kufizuese*”. Përcaktimi “treg përkatës”, përfshin dy komponentë: (i) tregu përkatës i produktit, dhe (ii) tregu përkatës gjeografik.
 - **Tregu përkatës i produktit:** Sa më sipër, treg përkatës i produktit do konsiderohet tregu ku ushtrojnë veprimtarinë subjektet financiare jo bankë: tregu i kredisë, mikrokredisë, qirasë financiare, faktoringut, shërbimi i pagesave dhe transfertave, paraja elektronike.
 - **Tregu përkatës gjeografik:** treg përkatës gjeografik do të konsiderohet tregu i brendshëm, pra territori i Republikës së Shqipërisë.
9. Tregu ku ushtrojnë veprimtarinë SFJB është treg i rregulluar dhe mbikëqyret nga BSH, e cila licencon, rregullon dhe mbikëqyr SJFB në tregjet përkatëse, si dhe publikon në kuadër të transparencës, interesat dhe komisionet tre mujore për çdo SFJB.
10. Në këtë hetim, treg përkatës i produktit konsiderohet tregu ku ushtrojnë veprimtarinë SFJB: tregu i kredisë, mikrokredisë, qirasë financiare, faktoringut, shërbimi i pagesave dhe transfertave dhe parasë elektronike.
11. Nga ana e SFJB-ve kërkohet plotësimi i kritereve financiare dhe ligjore për licencim nga BSH, pra mund të themi se ka barriera në hyrje.
12. **Në tregun e kredisë:** Nga vlerësimi i strukturës së tregut konstatohet se tregu është shumë i përqendruar dhe Fondi Besa SHA zotëron mbi 60% të tregut. Fondi Besa SHA, është një ndërmarrje më një eksperiencë disa vjeçare në treg, e cila ka arritur të zgjerojë rrjetin e

shpërndarjes, duke pasur zyra në gjithë territorin e RSH. Për periudhën objekt hetimi, nuk vërehen hyrës të rinj në treg. Për sa më sipër bazuar në nenin 8 të ligjit nr. 9121/2003, Fondi Besa SHA ka pozitë dominuese në tregun e kredisë.

- Nga analiza e sjelljes së Fondit Besa SHA, në lidhje me aplikimin e normave mesatare mujore, konstatohet se norma e aplikuar është më e larta për periudhën nën hetim.
- Nga analiza e komisioneve dhe penalteteve të aplikuara nga Fondi Besa SHA, konstatohet se këto tarifa kanë qenë në rënie për periudhën nën hetim.
Për sa më sipër, sjellja e Fondit Besa nuk bie në kundërshtim me parashikimet e nenit 9, pika 2, gërma a) të ligjit 9121/2003.
- Fondi Besa SHA nuk ka aplikuar kushte të pabarabarta për veprime tregtare të njëjta më palët huamarrëse, duke i vendosur në kushte të pavaforshme konkurrence, sjellje e cila nuk bie në kundërshtim me parashikimet e nenit 9, pika 2, gërma c) dhe ç) të ligjit 9121/2003.

13. Në tregun e mikrokredisë: Nga vlerësimi, lidhur me strukturën dhe pjesët përkatëse të tregut, konstatohet se ndërmarrja Iute Credit Albania SHA, pjesa e tregu në periudhën hetimore, është mbi 58% të tregut, dhe tregu është shumë i përqendruar. Në periudhën objekt hetimi, nuk vërehen hyrës të rinj në treg. Lidhur me rrjetin e shpërndarjes, vihet re se subjekti Iute Credit Albania SHA, ka 6 pika të ofrimit të produktit në Tiranë dhe nga 1 pikë në qytetet Fier, Vlorë, Korçë, Berat, Shkodër dhe Durrës. Për sa më sipër bazuar në nenin 8 të ligjit nr. 9121/2003, Iute Credit Albania SHA ka pozitë dominuese në tregun e mikrokredisë.

- Nga analiza e sjelljes së Iute Credit Albania SHA, në lidhje me aplikimin e normave mesatare mujore, konstatohet se normat e aplikuara të interesit nuk janë më të lartat në tregun e mikrokredisë për periudhën nën hetim.
- Nga analiza e komisioneve dhe penalteteve, konstatohet se Iute Credit Albania SHA nuk aplikon tarifën më të larta për periudhën nën hetim.
Për sa më sipër, sjellja e Iute Credit Albania SHA, nuk bie në kundërshtim me parashikimet e nenit 9, pika 2, gërma a) të ligjit 9121/2003.
- Iute Credit Albania SHA nuk ka aplikuar kushte të pabarabarta për veprime tregtare të njëjta më palët huamarrëse, sjellje e cila nuk bie në kundërshtim me parashikimet e nenit 9, pika 2, gërma c) dhe ç) të ligjit nr. 9121/2003.

14. Në tregun e faktoringut: Nga vlerësimi i strukturës së tregut konstatohet se tregu është shumë i përqendruar dhe se Tirana Factoring & Lease SHA zotëron mbi 50%. Lidhur me konkurrencën potenciale në treg, në periudhën objekt hetimi, në periudhën objekt hetimi, vihet re se ka patur hyrje dhe dalje të ndërmarrjeve nga tregu. Për sa më sipër bazuar në bazuar në nenin 8 të ligjit nr. 9121/2003, Tirana Factoring & Lease SHA ka pozitë dominuese në tregun e faktoringut.

- Nga analiza e sjelljes së Tirana Factoring & Lease SHA, në lidhje me aplikimin e normave mesatare mujore të interesit, konstatohet se normat e aplikuara janë në nivele të ulta, në nivelin 1%, për periudhën nën hetim.

- Nga analiza e sjelljes së Tirana Factoring & Lease SHA, në lidhje me komisionet e aplikuara për faktoringun, rezulton se komisionet janë në nivele të ulta krahasuar me SFJB-të e tjera për periudhën nën hetim.
Për sa më sipër, sjellja e Tirana Factoring & Lease SHA nuk bie në kundërshtim me parashikimet e nenit 9, pika 2, gërma a) të ligjit 9121/2003 për tregun e Faktoringut.
- Tirana Factoring & Lease SHA nuk ka aplikuar kushte të pabarabarta për veprime tregtare të njëjta më palët që marrin shërbimin e faktoringut, sjellje e cila nuk bie në kundërshtim me parashikimet e nenit 9, pika 2, gërma c) dhe ç) të ligjit 9121/2003.

15. Në tregun e qirasë financiare: Nga vlerësimi i strukturës së tregut konstatohet se tregu është shumë i përqendruar dhe se Raiffeisen Leasing SHA zotëron rreth 40% të tregut. Në tregun e qirasë financiare nuk ka patur qëndrueshmëri të pjesëve të tregut gjatë periudhës nën hetim. Lidhur me konkurrencën potenciale në treg, në periudhën objekt hetimi, nuk vërehen hyrës të rinj në treg. Për sa më sipër bazuar në nenin 8 të ligjit nr. 9121/2003, Raiffeisen Leasing SHA ka pozitë dominuese në tregun e qirasë financiare.

- Ndërmarrja Raiffeisen Leasing SHA, e cila ka dhe pjesën më të madhe të tregut për produktin e qirasë financiare ka norma interesi nga 5-5.5%, të cilat janë më të ulëta krahasuar me normat e interesit që ofrojnë SFJB-të e tjera.
- Nga analiza e sjelljes së Raiffeisen Leasing SHA, në lidhje me aplikimin e normave mesatare mujore të interesit për produktin qira financiare, konstatohet se normat e aplikuara janë në nivelin nga 4.35%-5.73%, norma më të ulëta së SFJB e tjera për periudhën nën hetim. në lidhje me komisionet e aplikuara për produktin qira financiare, rezulton se për Raiffeisen Leasing SHA komisionet janë në nivele të larta krahasuar me SFJB-të e tjera për periudhën nën hetim.
Për sa më sipër, sjellja e Raiffeisen Leasing SHA nuk bie në kundërshtim me parashikimet e nenit 9, pika 2, gërma a) të ligjit nr. 9121/2003 për tregun e Qirasë Financiare.
- Nga vlerësimi i kontratave të administruara nga ana e AK në këndvështrim të ligjit nr. 9121/2003 rezulton se Raiffeisen Leasing SHA nuk ka aplikuar kushte të pabarabarta për veprime tregtare të njëjta më palët sjellje e cila nuk bie në kundërshtim me parashikimet e nenit 9, pika 2, gërma c) dhe ç) të ligjit nr. 9121/2003.

16. Në tregun e parasë elektronike: Nga vlerësimi lidhur me strukturën dhe pjesët përkatëse të tregut të parasë elektronit, konstatohet se ndërmarrja UFT SHA zë mbi 90% të tregut. Lidhur me konkurrencën potenciale në treg, në periudhën objekt hetimi, nuk vërehen hyrës të rinj në treg. UFT SHA ka një rrjet të gjerë shpërndarje në treg mbi 600 pika në të cilat ofron shërbimet e saj, është një ndërmarrje më një eksperiencë disa vjeçare në treg, duke arritur të zgjerojë rrjetin e shpërndarjes dhe duke pasur zyra në gjithë territorin e RSH. Në tregun e parasë elektronike vihet re se ka një lidhje vertikale me UFT SHA me Bankën Union pasi UFT SHA cili operon në tregun e parasë elektronike, dhe zotëron pozitë dominuese në këtë treg, zotëron 100% të Union Bank SHA, bankë e nivelit të dytë që operon në tregun bankar.

Për sa më sipër bazuar në nenin 8 të ligjit nr. 9121/2003, UFT SHA ka pozitë dominuese në tregun e parasë elektronike.

- Konstatohet se tregu i parasë elektronike për të cilin është licencuar dhe operon UFT SHA është i lidhur me tregun e shërbimit të pagesave dhe transferimin e parave. Në tregun e parasë elektronike UFT SHA nuk aplikon komisione apo tarifa lidhur me këtë produkt për periudhën nën hetim. Për sa më sipër, sjellja e UFT SHA nuk bie në kundërshtim me parashikimet e nenit 9, pika 2, gërma a) të ligjit 9121/2003.
- Parë në këndvështrimin e nenit 9 të ligjit 9121/2003, pika 2, gërma c), nuk evidentohen të jenë parashikuar, kushte të pabarabarta për veprime tregtare të njëjta më palët, duke i vendosur në kushte të pafavorshme konkurrence.

17. Në tregun e shërbimit të pagesave, transfertave ndërkombëtare dhe transfertave kombëtare: Nga vlerësimi lidhur me strukturën dhe pjesët përkatëse të tregut të shërbimit të pagesave, transfertave ndërkombëtare dhe transfertave kombëtare, konstatohet se ndërmarrja UFT SHA zë mbi 70% të tregut të pagesave dhe mbi 80% të tregut të transfertave ndërkombëtare dhe kombëtare. Lidhur me konkurrencën potenciale në treg, në periudhën objekt hetimi, nuk vërehen hyrës të rinj në treg. UFT SHA ka një rrjet të gjerë shpërndarje në treg mbi 600 pika në të cilat ofron shërbimet e saj, është një ndërmarrje me një eksperiencë disa vjeçare në treg, duke arritur të zgjerojë rrjetin e shpërndarjes dhe duke pasur zyra në gjithë territorin e RSH.

- Në tregun e shërbimit të pagesave, transfertave ndërkombëtare dhe transfertave kombëtare, vihet re se ka një lidhje vertikale me e UFT me Bankën Union pasi UFT cili operon në këtë treg, dhe zotëron pozitë dominuese në këtë treg, zotëron 100% të Union Bank SHA, bankë e nivelit të dytë që operon në tregun bankar.
Për sa më sipër bazuar në nenin 8 të ligjit nr. 9121/2003, UFT SHA ka pozitë dominuese në tregun e tregut të shërbimit të pagesave, transfertave ndërkombëtare dhe transfertave kombëtare.
UFT SHA nuk ka aplikuar kushte të pabarabarta për veprime tregtare të njëjta më palët, duke i vendosur në kushte të pafavorshme konkurrence, sjellje e cila nuk bie në kundërshtim me parashikimet e nenit 9, pika 2, gërma a), c) dhe ç) të ligjit 9121/2003.

18. Vlerësojmë se BSH është organi rregullator i tregut në të cilin operojnë subjektet financiare jo banka. Konstatohet se ashtu si dhe legjislacioni parësor, edhe legjislacioni dytësor që rregullon aspekte të veçanta lidhur me funksionimin e tregut të SFJB dhe transparencën, gjenden të integruara në të njëjtin akt nënligjor si për subjektet financiare-Banka ashtu edhe për SFJB. Për sa më sipër vlerësojmë se BSH duhet të hartojë raporte mbikëqyrjeje të veçanta për SFJB duke përcaktuar pjesët respektive të tregut për secilin SFJB në tregun ku ajo operon, t'i publikojë dhe t'i bëjë transparente ato si dhe të bashkëpunojë me AK në rastet kur konstatohen shenja të kufizimit të konkurrencës, në kuptim të nenit 4 dhe 9 të ligjit 9121/2003.

19. Lidhur me mirëfeksionimin dhe rregullimin e këtij tregu vlerësojmë se BSH duhet të hartojë një akt nënligor të dedikuar për SFJB në tregun përkatës ku ato ushtrojnë veprimtarinë.

PËR KËTO ARSYE:

Komisioni i Konkurrencës, bazuar në nenin 9, nenin 24, shkronja (d), nenin 43, nenin 70 të Ligjit Nr. 9121, datë 28.07.2003 “Për Mbrojtjen e Konkurrencës”.

VENDOSI:

1. Mbylljen e procedurës së hetimit të thelluar në tregun ku ushtrojnë veprimtarinë Subjektet Financiare Jobanka (SFJB).
2. T’i rekomandojë SFJB që operojnë në treg, respektimin e dispozitave të nenit 9 të ligjit nr.9121/2003.
3. T’i rekomandojë Bankës së Shqipërisë, si organi rregullator i tregut në të cilin operojnë SFJB:
 - a. Të hartojë raporte mbikëqyrjeje të veçanta për SFJB duke përcaktuar pjesët respektive të tregut për secilin SFJB në tregun ku ajo operon, ti publikojë dhe ti bëjë transparente ato.
 - b. Të hartojë një rregullore të veçantë për përcaktimin dhe miratimin e rregullave për kredinë konsumatore, mikrokredinë, faktoringun, qiranë financiare për mirëfeksionimin e tregut ku operojnë SFJB.
 - c. Të bashkëpunojë me AK në rastet kur konstatohen shenja të kufizimit të konkurrencës, në kuptim të nenit 4 dhe 9 të ligjit 9121/2003.
4. Ngarkohet Sekretari i Përgjithshëm për zbatimin e këtij vendimi.

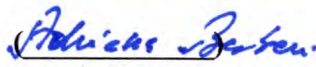
Ky vendim hyn në fuqi menjëherë.

KOMISIONI I KONKURENCËS

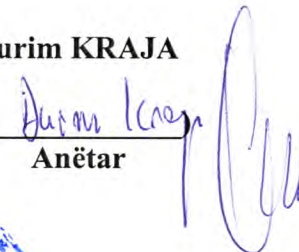
Rezana KONOMI

(_____)
Anëtar

Adriana BERBERI

(_____)
Anëtar

Durim KRAJA

(_____)
Anëtar

Denar BIBA

(_____)
Kryetar

